

Relatio – Circulus Germanicus (drugo izvješće)

Moderator: kard. SCHÖNBORN, O.P. Christoph

Izjestitelj: S.E. mons. KOCH Heiner

Detaljno smo raspravili pojmove milosrđa i istine, milosti i pravednosti, koji se uvijek iznova shvaćaju kao suprotnosti, te njihovu teološku povezanost. Oni u Bogu nisu suprotstavljeni pojmovi: Budući da je Bog ljubav, pravednost i milosrđe u Bogu spadaju pod jedno te isto. Božje milosrđe je temeljna istina objave i ona nije u suprotnosti s ostalim istinama objave. Štoviše, ono nam otkriva najdublji razlog objave, jer nam kaže, zašto se sam Bog objavio u svome sinu i zašto je Isus Krist stalno prisutan u svojoj crkvi po svojoj riječi i svojim sakramentima nama na spasenje. Božje milosrđe nam time otkriva temelj i cilj cjelokupnog spasiteljskog djela. Božja pravednost je Njegovo milosrđe, kojim nas On čini pravednima.

Također smo razmišljali o tome kako ovo ispreplitanje jedno s drugim utječe na naše praćenje brakova i obitelji. Isključuje jednostranu deduktivnu hermeneutiku koja konkretne situacije stavlja pod jedan opći princip. Temeljni principi se u duhu Tome Akvinskog i Tridentskog koncila trebaju primijeniti s mudrošću i razboritošću na konkretnu, često kompleksnu situaciju. Pritom nije riječ o iznimkama za koje Božja riječ ne bi trebala vrijediti, nego je riječ o tome da se pravedno i primjereno primijene Isusove riječi, primjerice riječi o nerazrješivosti braka, te da se to napravi mudro i razborito. Toma Akvinski jasno izražava ovu nužnost konkretne primjene kada kaže: „U razboritost ne spada samo razumsko razmišljanje, nego i primjena na djelo, a ono je cilj praktičnog razuma“ (STh II-II-47,3: „ad prudentiam pertinet non solum consideratio rationis, sed etiam applicatio ad opus, quae est finis practicae rationis“).

Druga točka naše rasprave, koja se često spominje u 3. poglavlju II. dijela, bila je postepeno privođenje ljudi k sakramentu braka, počevši od neobaveznih veza preko nevjenčanih parova koji žive zajedno i parova koji su vjenčani samo u matičnom uredu do crkveno važećeg i sakramentalnog braka. Veliki je pastoralni zadatak, ali i radost, duhovno pratiti ove ljude na različitim stupnjevima.

Također nam je postalo jasno da smo u mnogim raspravama i razmatranjima previše statični, a da premalo uzimamo u obzir biografske i povijesne elemente. Crkveni nauk o braku se kroz povijest mijenjao i produbljivao. Najprije je bilo govora o humanizaciji braka, koja se pojačala uvjerenjem o monogamiji. U svjetlu kršćanske vjere došlo se do dublje spoznaje osobnog dostojanstva bračnih partnera i prepoznala se čovjekova sličnost s Bogom u odnosu muškarca i žene. U još jednom koraku naprijed povećala se crkvenost braka i smatrao se kućnom crkvom. U konačnici je crkva postala izrazito svjesna sakramentalnosti braka. Ovaj povijesni put povećanja vrednovanja braka ocrtava se danas u biografiji mnogih ljudi. Najprije ih dotakne humana dimenzija braka, u crkvenom okružju se daju uvjeriti u kršćansko viđenje braka i odatle pronalaze put prema sklapanju sakramentalnog braka. Kao što je trebalo vremena za povijesni razvoj crkvenog nauka, tako i crkveni pastoral treba danas ljudima dati vremena za sazrijevanje na njihovom putu do sakramentalnog braka, a ne djelovati po principu „sve ili ništa“. U tom smislu se u sadašnje vrijeme treba još više razviti ideja o „procesu korak-po-korak“ (FC9), koju je Ivan Pavao II. već uspostavio u Familiaris

consortio: „Pastoralni se trud crkve ne ograničava samo na kršćanske obitelji koje su nam blizu, nego se, šireći vlastite vidike po mjeri Srca Isusova, još više brine o svim obiteljima u njihovoj sveukupnosti, a posebno o onima koje se nalaze u teškoj ili neredovitoj situaciji.“ (FC 65) Pritom crkva neizbježno biva u napetosti između nužne jasnoće učenja o braku i obitelji s jedne strane i konkretnog pastoralnog zadatka s druge strane da prate i uvjere i one ljude, koji se u svom načinu života samo djelomično slažu s osnovnim načelima Crkve. S njima je potrebno ići korak po korak na putu prema punini života u braku i obitelji, kao što evanđelje obećava za obitelj.

Uz ovo je također nužno dušobrižništvo usmjereno na osobu, koje jednako uzima u obzir normativnost učenja i čovjekovu osobnost, ima u vidu koliko njegova savjest može primiti i jača njegovu odgovornost. „Jer čovjek ima zakon koji mu je Bog upisao u srce i njegovo poštivanje je upravo njegovo dostojanstvo te će prema njemu biti suđen. Savjest je najskrivenije središte i svetište u čovjeku, gdje je on sam s Bogom čiji glas može čuti u toj svojoj nutrini.“ (GS 16)

Molimo da se u zaključku teksta razmotre još dva aspekta:

Treba se izbjeći svaki dojam da se Sveto Pismo upotrebljava samo kao izvor citata za dogmatska, pravna ili etička uvjerenja. Zakon Novoga Saveza je djelo Duha Svetoga u srcima vjernika (usp. Katekizam katoličke crkve br. 1965-1966). Pisanu se riječ treba integrirati u živu riječ koja u Duhu Svetom stanuje u srcima ljudi. To Svetom Pismu daje veliku duhovnu snagu.

Na kraju smo imali problema s pojmom prirodnog braka. U povijesti čovječanstva je prirodni brak uvijek i kulturno uvjetovan. Pojam prirodnog braka može pretpostavljati da postoji prirodan oblik ljudskog života bez kulturnog uvjetovanja. Zato predlažemo formulaciju: „brak utemeljen u Stvaranju“.

Prijevod: Jelena Jozipović